

## ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА

Врз основа на член 16 ставови (2) и (3) од Законот за здравствената заштита („Службен весник на Република Македонија“ бр. 43/12, 145/12, 87/13, 164/13, 39/14, 43/14, 132/14, 188/14, 10/15, 61/15, 154/15, 192/15, 17/16, 37/16, 20/19 и „Службен весник на Република Северна Македонија“ бр. 101/19, 153/19 и 180/19), Владата на Република Северна Македонија, на седницата, одржана на 28 декември 2019 година донесе

### ПРОГРАМА ЗА АКТИВНА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА НА МАЈКИТЕ И ДЕЦАТА ВО РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА ЗА 2020 ГОДИНА

#### I. ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА

Намалување на морбидитетот и морталитетот на мајките и новороденчињата, преку интегриран пристап во унапредување на здравјето на мајките и новороденчињата, кој ги содржи во себе мерките на планирање на семејството, пренаталната заштита и здравствената заштита во текот на породувањето и леунството, како и пристап до соодветни здравствени пакети за социјално вулнерабилните популациони групи.

#### **Општа цел**

Општа цел на оваа програма е континуирано унапредување на здравјето на децата и жените во репродуктивен период во насока на намалување на доенечката и матернална смртност.

#### **Специфични цели**

1. Континуирано унапредување на системот на мониторирање на здравствениот статус на мајките и децата и ефикасноста на здравствената заштита;
2. Подигање на информираноста и едуцираноста на населението за здрави животни стилови и правилно здравствено однесување во преконцепциски, антенатален, постнатален и во доенички период, со фокус на ранливите категории на жени (жени Ромки, жени од руралните подрачја);

3. Унапредување на квалитетот и еднаквоста во пристапот до здравствените услуги за мајката и децата, со посебен фокус на ранливите категории жени;

4. Навремено откривање на заболувања кај новороденчињата, доенчињата и малите деца;

5. Јанкење на интерсекторската соработка и мобилизирање на партнерството во заедницата на сите релевантни партнери во идентификација и решавање на здравствените проблеми на мајките и децата особено во намалувањето на бариерите и зголемувањето на достапноста на услугите;

6. Обезбедување навремен и ран пристап на секоја бремена жена до квалитетна антенална здравствена заштита (отстранување на сите видови на географски, финансиски и културолошки бариери особено кај вулнерабилните групи);

7. Намалување на диспаратите во здравствената состојба кај жените и децата.

## II. ПОКАЗАТЕЛ ЗА УСПЕШНОСТ НА ПРОГРАМАТА

### **Индикатори на успешност на спроведување на програмата се:**

- Намален морбидитет на новороденчињата
- Намалена перинатална смртност
- Намалена доенечка смртност
- Намален морбидитет на мајки
- Намалена матернална смртност
- Намален % на живородени со ТТ под 2500 грама.

## III. МЕРКИ И АКТИВНОСТИ ОД ПРОГРАМАТА

### **1. Активности за мониторирање на здравствениот статус на мајките и децата и проценка на ефикасноста и достапноста на здравствените услуги:**

- стручно-методолошки надзор-теренски посети за мониторинг на работата на превентивните тимови, поливалентната патронажа служба;
- обезбедување на бесплатна Фолна киселина за секоја бремена;
- бесплатни прегледи и лабораториски прегледи во тек на бременост, поврзани со бременост, бесплатно породување за бремени жени, кои се надвор од систем на задолжително здравствено осигурување и лица без документ за идентификација;

- бесплатни прегледи за жени, кои се надвор од систем на задолжително здравствено осигурување кои претрпеле **сексуално насилство**;
- **медикаметозен абортус**
- набавка на современи контрацептивни средства (орална контрацепција, спирали, кондоми) за жени од социјално-ранливи категории и жени со репетитивни абортуси.

## **2. Активности за здравствена промоција и унапредување на здравственото однесување преку едукација на населението и промотивни активности:**

- промоција на Европската недела на имунизација, вклучително локални активности фокусирани на ромските заедници и руралните средини преку спроведување на едукативни работилници во ромски и рурални средини за детско здравје, вазност за имунизација, здрава бременост и мајчинство, доење од страна на превентивните тимови и патронажни сестри со особен осврт на 11 општини во кои претежно живеат Роми: Шуто Оризари, Карпос, Винаца, Делчево, Пехчево, Битола, Прилеп, Тетово, Гостивар, Штип и Куманово;
- промоција на Светската недела на доење.

## **3. Јакнење на капацитетите на здравствени работници кои обезбедуваат здравствена заштита на деца и жени во репродуктивен период:**

- обука на здравствени работници (матични лекари, медицински сестри, патронажа, матични гинеколози) за семејно планирање согласно подготвената тренинг програма;
- едукативни работилници за патронажни сестри за здравјето на доенчињата и комплементарна исхрана;
- изготвување на Информација за здравствената состојба на мајките и децата за 2019 година;
- обуки на здравствени работници од примарна здравствена заштита за превенција и менаџмент на родово базирано насилство;
- ангажирање на членовите на Државната комисија за биомедицинско потпомогнато оплодување согласно Закон за биомедицинско потпомогнато оплодување („Службен весник на Република Македонија“ бр. 37/08, 164/13, 149/14, 192/15, 37/16).

## **4. Активности за рана детекција на заболувања кај новороденчињата, доенчињата и малите деца:**

- спроведување на тироиден скрининг кај сите новородени деца во Република Северна Македонија;
- неонатален метаболен скрининг за целна популација за новородени сомнителни за метаболни заболувања;

- национален скрининг за цистична фиброза;
- пилот скрининг за неонатален слух кај новороденчиња.

## **5. Јакнење на интерсекторска соработка и соработка со локалната заедница**

- одржување на работилница за креирање на активностите на Програмата со сите чинители и потенцијални партнери.

## **IV. СПРОВЕДУВАЊЕ НА ПРОЦЕСОТ НА СЛЕДЕЊЕ, ОЦЕНУВАЊЕ И ИЗВЕСТУВАЊЕ**

Процесот на следење, оценување и известување ќе се спроведува согласно насоките во Упатството, преку подготовка на годишен план на спроведување на активностите на Програмата, на квартално ниво и останатите дефинирани табели за оценување на спроведувањето. Прибирањето, обработката, анализата и чувањето на податоците ќе биде на годишно ниво со измерен статус на реализација на мерките и активностите, а на подолг временски циклус (3 години) ќе се анализира остварувањето на главната поставена цел на Програмата. Добиените податоци и анализи на квартално ниво ќе се чуваат во соодветна електронска датотека која треба да даде статистички приказ на актуелната состојба.

## **V. ИЗВРШИТЕЛИ НА ПРОГРАМАТА**

Извршители на оваа програма се: Министерството за здравство, Здравствен дом Скопје, Завод за здравствена заштита на мајки и деца, Универзитетска клиника за гинекологија и акушерство - Скопје, Универзитетска клиника за детски болести - Скопје, Клинички болести и Општи болници во Република Северна Македонија, Клиничка болница Тетово, Општа болница Куманово, Здравствени домови во Република Северна Македонија, Медицински факултет - Центар за семејна медицина, Специјална болница за гинекологија и акушерство „Мајка Тереза“ - Скопје и јавни здравствени установи во Република Северна Македонија.

## **VI. ПОТРЕБНИ ФИНАНСИСКИ СРЕДСТВА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА ПРОГРАМАТА РАСПРЕДЕЛЕНИ ПО МЕРКИ И АКТИВНОСТИ**

Активностите предвидени во оваа програма ќе се финансираат од Буџетот на Република Северна Македонија за 2020 година.

Распределбата на средствата по оваа програма ја врши Министерството за здравство **квартално, врз основа на реализирани активности** по



Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Северна Македонија“, а ќе почне да се применува од 1 јануари 2020 година.

Бр. 45-10063/1  
28 декември 2019 година  
Скопје

Претседател на Владата  
на Република Северна Македонија,  
Зоран Заев, с.р.